

bijlage

Uitvoering maatregelen Actie Koperslag

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

T 070 370 71 31
F 070 370 90 11

Datum
5 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

Bijlage nummer **1**
Horend bij **Brief aan de Tweede Kamer: Voortgang Actie Koperslag**

In deze bijlage informeer ik u per convenantmaatregel over de voortgang in de uitvoering van Actie Koperslag.

Actie 1: Vergroten van de alertheid van burgers en bedrijven

Het vergroten van de alertheid van burgers en bedrijven bij een vermoeden van koperdiefstal kan zowel preventief als repressief effect sorteren. Preventief kan het leiden tot meer informeel toezicht, zodat potentiële koperdieven weerhouden worden van diefstal. Repressief kan deze maatregel leiden tot het vergroten van de heterdaadkracht van de politie en daarmee het verhogen van de pakkans van koperdieven. De volgende maatregelen zijn getroffen of in uitvoering:

- Voor het vergroten van de interne alertheid bij *bedrijven* die slachtoffer kunnen worden van koperdiefstal, worden diverse maatregelen genomen. Zo zijn in de herfst van 2011 nieuwsbrieven en -berichten ontwikkeld voor het personeel van ProRail en haar aannemers. Daarnaast onderzoekt ProRail samen met Meld Misdaad Anoniem op welke wijze de interne alertheid en meldingsbereidheid in de spoorsector vergroot kunnen worden. Ook bij TenneT wordt dit jaar een communicatieplan uitgevoerd om de waakzaamheid van het personeel op het gebied van veiligheid te vergroten. Onderdeel van deze campagne vormt de vervaardiging van een 'creditcard' met informatie over de handelingen die benodigd zijn in het geval van incidenten en de vermelding van het nummer van de eigen meldkamer.
- Om de alertheid van *burgers* te vergroten heeft ProRail samen met de politie in augustus en december 2011 en in juni 2012 in totaal bijna honderdduizend brieven verstuurd naar omwonenden nabij risicolocaties op het spoor met het verzoek de politie te alarmeren bij verdachte situaties. Dit heeft geleid tot een aantal concrete meldingen aan de politie.
- Op het moment van invoering van de legitimatieplicht (actie 7) zal tijdens de voorlichtingscampagne voor de *metaalbedrijven* tevens het *algemeen publiek* geïnformeerd worden. Bij beide doelgroepen wordt daardoor de alertheid op koperdiefstal vergroot. De campagne start op 3 december 2012.
- Bij *metaalbedrijven* die aangesloten zijn bij de branchevereniging MRF, wordt een appèl gedaan op de alertheid via het digitale meldpunt diefstal. Nieuwe gevallen van koperdiefstal worden niet alleen op de website van het meldpunt geplaatst, maar ook via e-mail aan de leden doorgegeven, waar mogelijk vergezeld van foto's van het gestolen goed. In aanvulling hierop heeft ProRail een catalogus ontwikkeld voor leden van de MRF en de politie, zodat zij metalen die eigendom zijn van ProRail beter kunnen herkennen. Ook TenneT zal een dergelijke catalogus ontwikkelen.

Actie 2: Standaard aangifte voor een optimaal zicht op risicolocaties en -tijden

Afgesproken is dat er standaard aangifte wordt gedaan, zodat er een optimaal zicht wordt verkregen op risicolocaties en -tijdstippen. Op basis hiervan kan de politie haar inzet meer gericht inzetten en de heterdaadkracht vergroten. Het gaat om de volgende maatregelen:

- De politie heeft met ProRail en TenneT afspraken gemaakt over het uniform *aangifte* doen via het internet en het hanteren van een uniek trefwoord bij de aangifte, zodat koperdiefstallen in de politieregistratie eenvoudig uit het totale aantal aangiften van alle diefstallen gedestilleerd kunnen worden.
- De politie heeft in december 2011 het rapport 'Inzicht in koperdiefstal' opgeleverd met een *analyse* van onder meer plegers van koperdiefstal, modi operandi en risicolocaties. Er is een lijst opgesteld met veelplegers van koperdiefstal op basis van gegevens van de politie over 1.780 verdachten van koperdiefstal in de voorgaande drie jaar. De analyse wijst ook uit dat het aantal koperdiefstallen op het spoor gepleegd door mobiele bendes (zie actie 10) vrij gering is.
- De politie en TenneT zijn bezig een database op te zetten op basis waarvan een vergelijkbare *analyse* als 'Inzicht in koperdiefstal' uitgevoerd kan worden voor TenneT.
- In aanvulling op de analyse van de politie heeft ProRail in mei 2012 een eigen *omgevingsanalyse* opgesteld van koperdiefstallen. Er zijn afspraken gemaakt met de politie over de wijze waarop aanvullende informatie gebundeld wordt om een zo goed mogelijk zicht te krijgen op plegers, risicolocaties en -tijdstippen.

Actie 3: Vergroten van de pakkans op risicolocaties en -tijdstippen

Op basis van een betere informatiepositie, die gerealiseerd is door de uitvoering van de eerste twee acties uit het convenant, kan de pakkans van koperdieven aanmerkelijk vergroot worden. Op de volgende manieren is hieraan uitvoering gegeven:

- Er wordt van meet af aan intensief *toezicht gehouden* door de buitengewoon opsporingsambtenaren van ProRail. Ook wordt rond het spoor particuliere hondenbewaking ingezet, is camerabewaking geïnstalleerd en onderzoekt ProRail thans nieuwe mogelijkheden voor vroege detectie van onbevoegden langs de spoorbaan. Ook TenneT zet mobiele surveillance, beveiligers en camera's in.
- Daarnaast zet de politie *opsporingsteams* in op risicolocaties en -tijdstippen. Ze maakt daarbij gebruik van de analyse 'Inzicht in koperdiefstal', die aangevuld wordt met informatie uit meer recente aangiften, en van de omgevingsanalyse die ProRail heeft opgesteld (zie actie 2). Er worden verschillende technieken en tactieken ingezet. Dit heeft in meerdere concrete opsporingsonderzoeken geresulteerd.
- *Helikopters* van de politie verlenen sinds de herfst van 2011 daadwerkelijk ondersteuning bij de arrestatie van koperdieven. Ook worden de helikopters gebruikt om beelden te maken ter voorbereiding op interventies door de politie.
- Ter ondersteuning van een effectief optreden van de politie is in september 2012 een *thematische website* gewijd aan koperdiefstal toegevoegd aan Politiekennisnet, de interne website van de politie. Op deze website staat onder meer informatie over modi operandi van koperdieven, risicolocaties, foto's van het kopermateriaal dat door ProRail en TenneT gebruikt wordt en specifieke tips voor de opsporing van koperdieven.

Actie 4: Uitvoeren van pilots met synthetisch DNA (SDNA)

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
3 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

Door het aanbrengen van SDNA wordt koper voorzien van unieke kenmerken die uitsluitend te relateren zijn aan de eigenaar. Ook bij de blootstelling aan extreem hoge temperaturen blijft het SDNA op het metaal aanwezig. Van het aanbrengen van SDNA en het plaatsen van borden met de mededeling dat het koper aldus beveiligd is, gaat een sterk preventief effect uit. Het aantal koperdiefstallen op (risico)locaties blijkt met wel 30% af te nemen. Daarnaast kan de aanwezigheid van SDNA behulpzaam zijn bij de opsporing van koperdiefstal en als ondersteunend bewijs dienen in een rechtszaak. Samen met de convenantpartners zet het ministerie van Veiligheid en Justitie in op uitbreiding van de toepassing van SDNA.

- ProRail heeft na een eerste proef in 2010 een aantal *extra locaties* in december 2011 voorzien van SDNA.
- ProRail heeft een *projectplan* opgesteld voor de verdere uitvoering van pilots met SDNA in 2012 en 2013, waarvoor het ministerie van Veiligheid en Justitie in mei 2012 subsidie beschikbaar heeft gesteld. Ook TenneT heeft een projectplan opgesteld.
- In augustus 2012 is TenneT gestart met de *uitvoering* door SDNA aan te brengen en waarschuwborden te plaatsen op zestien hoogspanningsstations. ProRail start eind dit jaar met de voortzetting van de pilot.
- Een deel van de metaalbedrijven die aangesloten zijn bij de MRF, zullen koper dat mogelijk afkomstig is van het spoor of het elektriciteitsnet met behulp van *SDNA-leesapparatuur* vanaf medio november 2012 op diefstal gaan *controleren*. Hiervoor is een aantal MRF-bedrijven benaderd. ProRail heeft afspraken gemaakt over de wijze waarop legale koper (restafval) bij metaalverwerkingsbedrijven wordt aangeboden: alleen bij MRF-leden, op basis van bonnen en de afrekening verloopt standaard giraal. Voor het herkennen van koper van ProRail kunnen de handelaren gebruik maken van de door ProRail ontwikkelde catalogus met materialen (zie actie 1).
- Voor de opsporing van koperdieven is het van belang dat het metaalverwerkingsbedrijf ook bij een vermoeden van diefstal het koper inkoopt en daarbij de identiteit van de aanbieder noteert (zie actie 7: legitimatieplicht). Maar daardoor maakt het bedrijf zich wel schuldig aan heling. De politie en het Openbaar Ministerie zijn in overleg om duidelijke randvoorwaarden op te stellen voor de strafrechtelijke vervolging in strafzaken waarbij sprake is van (een vermoeden van) de aankoop van gestolen koper. Ook de *brief* ter zake die het Openbaar Ministerie in april 2012 naar de hoofdofficieren van alle parketten heeft gestuurd, moet voorzien in de oplossing van dit knelpunt.

Actie 5: Uitvoeren van experimenten met track-en-trace

Ook door het aanbrengen van track-en-trace kan de pakkans van koperdieven vergroot worden. Het aanbrengen van de zendertjes vereist wel maatwerk en goede afspraken over de opvolging wanneer er een melding komt. Er zijn naast de inzet van track-en-trace en SDNA ook andere preventieve mogelijkheden om koper te beveiligen, die in de uitvoering van actie 5 uit het convenant worden meegenomen.

- Er heeft in oktober 2011 een *inventarisatie* plaatsgevonden van bedrijven die track-en-trace kunnen uitvoeren en de wijze waarop ze deze techniek inzetten.
- ProRail en TenneT hebben de mogelijkheden *onderzocht* om track-en-trace aan te brengen bij koperen kabels waarvan diefstal tot gevaarzetting kan leiden. De track-en-trace blijkt wel toepasbaar op haspels, maar niet op kabels vanwege hun geringe dikte ter grootte van een lucifersdoosje.
- In de Rotterdamse *haven* heeft de zeehavenpolitie met succes lokhaspels met track-en-trace ingezet.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
3 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

- Informatie over de mogelijkheden die track-en-trace biedt tegen koperdiefstal is gedeeld met vertegenwoordigers van de *kunstsector*.
- Op het *spoor* heeft ProRail algemene preventieve maatregelen getroffen om koperdiefstal tegen te gaan, zoals het afschermen van de baan, het waar mogelijk vervangen van koperkabels door aluminium of andere goedkope metalen of door de inzet van nieuwe technische mogelijkheden, het aanbrengen van kabelklemmen en hekken en intensiveren van de inspectie op kritische plaatsen en het bij wijze van proef aanbrengen van speciale 'struikelmatten' die betreding van het terrein vrijwel onmogelijk maken. Thans worden ook de mogelijkheden bestudeerd van diverse detectiesystemen voor onbevoegden langs de vrije baan.
- In de *elektriciteitssector* heeft TenneT zijn hoog risicolocaties en tijdelijke bouwlocaties voorzien van extra beveiligingsmiddelen zoals hekkeren en tijdelijke camera's.
- op 20 september 2012 heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie een *expertmeeting* georganiseerd om aanvullende creatieve mogelijkheden voor de preventie van koperdiefstal op hun merites te beoordelen. Daarbij zijn tevens buitenlandse inzichten en *best practices* voor beveiliging in andere sectoren betrokken.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
3 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

Actie 6: Controleren van voertuigen op de aanwezigheid van gestolen koper

Deze maatregel is in het convenant opgenomen, zodat de politie de bevoegdheid krijgt om koper in voertuigen te controleren op de aanwezigheid van SDNA. In de huidige wetgeving is het de politie niet toegestaan voertuigen te doorzoeken zonder vermoeden van een strafbaar feit. Bestelwagens volgeladen met koper rond het spoor of in de buurt van elektriciteitscentrales die beveiligd zijn met SDNA, kunnen daardoor niet zo maar gecontroleerd worden op SDNA-sporen. Naar analogie van het preventief fouilleren op wapens was het voorstel de politie de wettelijke bevoegdheid te geven op risicolocaties voor koperdiefstal voertuigen te doorzoeken.

- In november 2011 is het ministerie van Veiligheid en Justitie gestart met het *verkennen* van de mogelijkheden om deze bevoegdheid wettelijk te regelen en het inventariseren van de eventuele juridische belemmeringen. In deze exercitie is de conclusie getrokken dat ongeclausuleerd doorzoeken van voertuigen stuit op bezwaren van artikel 8 EVRM, de beperking tot veiligheidsrisicogebieden net als bij preventief fouilleren op wapens maatschappelijk en politiek omstreden kan zijn en dat de controle met SDNA-readers ook als aanvullend bewijs van nut kan zijn, mits de politie bij een vermoeden van een strafbaar feit optimaal gebruik maakt van de bestaande mogelijkheden om voertuigen te doorzoeken op basis van artikel 96b Sv.
- In de Stuurgroep van Actie Koperslag is besloten de uitvoering van deze actie om te vormen tot maatregelen die kunnen leiden tot een betere benutting van de huidige bevoegdheden voor het doorzoeken van voertuigen. Dit krijgt nu concreet vorm door informatie hierover op te nemen op de nieuwe *website* voor de politie over koperdiefstal die in september 2012 aan het Politiekennisnet is toegevoegd (zie actie 3). Behalve een praktische checklist is op de website voorzien in de mogelijkheid om ervaringen te delen en elkaar feedback te geven.

Actie 7: Invoeren van de legitimatieplicht bij contante inkoop

In artikel 437Sr is bepaald dat de bij AMvB aangewezen handelaren in gebruikte en ongeregelde goederen de identiteitsgegevens moeten vastleggen van degene die deze goederen aanbiedt. In het Uitvoeringsbesluit bij dit wetsartikel is bepaald

dat onder meer de naam en het adres van de aanbieder genoteerd moeten worden. Met de invoering van de legitimatieplicht bij contante inkoop van koper(legeringen) wordt het Uitvoeringsbesluit aangescherpt, teneinde te voorkomen dat mensen door een valse identiteit op te geven adequate opsporing van koperdieven kunnen belemmeren. Naar verwachting gaat hiervan ook een preventief effect uit, mits de naleving van de registratie- en legitimatieplicht goed gehandhaafd wordt. Hiervoor zijn de volgende maatregelen in gang gezet:

- Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft een ontwerpbesluit tot wijziging van het *Uitvoeringsbesluit* bij artikel 437Sr in voorbereiding, waardoor de legitimatieplicht bij contante inkoop van koper en koperlegeringen wordt toegevoegd aan het besluit en het besluit expliciet van toepassing wordt verklaard op alle handelaren in metalen. In april en mei 2012 zijn betrokken partijen in de consultatiefase in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen. De wijzigingsvoorstellen zijn op 13 juli in de Ministerraad behandeld, waarna ze voor advies voorgelegd zijn aan de afdeling Advisering van de Raad van State. Het streven is dat het gewijzigde besluit in oktober 2012 in de *Staatscourant* gepubliceerd wordt en op 1 januari 2013 in werking treedt.
- Voor de *handhaving* van de registratie- en legitimatieplicht is het ministerie van Veiligheid en Justitie in augustus 2011 gestart met de voorbereidingen om deze op landelijk niveau ook via de inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren te laten uitvoeren.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
3 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

Actie 8: Richtlijn voor gevaarzetting als strafverzwarend element

Koperdiefstal is ten dele eenvoudige diefstal waar een standaard strafrechtelijke reactie op volgt. Daar waar echter sprake is van gevaarzetting of grote (in)directe schade moet deze meegewogen worden bij het formuleren van de strafeis. Voor deze actie uit het covenant zijn de volgende maatregelen in uitvoering:

- Het Openbaar Ministerie heeft in mei 2012 een *factsheet* uitgebracht waarin informatie is opgenomen over de bijzondere kenmerken van koperdiefstal en de risico's voor de samenleving. Deze factsheet wordt door de politie standaard toegevoegd aan het proces-verbaal, waardoor het onderdeel uitmaakt van het strafdossier en de officier van justitie en de rechter hiervan kennis kunnen nemen.
- Het OM neemt nu al de gevaarzetting mee als strafverzwarende factor in de *strafeis*. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de straf die op 24 april 2012 geëist is tegen de twee verdachten van de koperdiefstal die leidde tot de botsing tussen twee treinen bij Zevenaar op 11 januari 2011. Tegen de ene verdachte werd 15 maanden geëist, waarvan 5 voorwaardelijk met een proeftijd van 2 jaar. Tegen de andere verdachte eiste het OM een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van 15 maanden. Omdat de rechtbank Arnhem de gevaarzetting niet bewezen achtte, viel de uiteindelijke straf (4 maanden gevangenisstraf) lager uit.
- Nadat in de praktijk ervaring is opgedaan met de werkwijze die vastgelegd is in de factsheet, wordt als sluitstuk de *richtlijn* opgesteld. Het Openbaar Ministerie verwacht dat dit in het najaar van 2012 zijn beslag zal krijgen.

Actie 9: Communicatie over de hoogte van de straf

Niet alleen de gestegen koperprijs en de ruime gelegenheid voor delictpleging verklaren het (toenemende) aantal koperdiefstallen, ook de gepercipieerde lage pakkans en strafmaat spelen een rol. Om duidelijk te maken dat koperdiefstal die gepaard gaat met gevaarzetting zwaar wordt bestraft, is afgesproken dat het Openbaar Ministerie in voorkomende gevallen actief communiceert over de hoogte van de geëiste en opgelegde straf. Op de volgende manieren is hieraan uitvoering gegeven:

- Afgesproken is dat de politie het Openbaar Ministerie informeert wanneer een *strafzaak* over koperdiefstal naar een parket wordt gestuurd. Het coördinerende Landelijk Parket Team Verkeer (LPTV) neemt vervolgens contact op met het behandelend parket om onder meer de communicatie te bespreken en waar nodig ondersteuning te bieden. Deze werkwijze is ook in de factsheet (zie actie 8) vastgelegd.
- De afdeling communicatie van het LPTV heeft een *format* ontwikkeld voor een eenduidige berichtgeving in koperdiefstalzaken door alle parketten.

**Directoraat-Generaal
Jeugd en
Sanctietoepassing**
Directie Sanctie- en
Preventiebeleid

Datum
3 oktober 2012

Ons kenmerk
284410

Actie 10: Aandacht voor koperdieven bij de aanpak van mobiele bendes

Naar schatting 90% van alle koperdiefstallen wordt vooral door kruimeldieven gepleegd, waarbij zeker ook betrokkenheid van en diefstal door eigen personeel aan de orde kan zijn. Voor de resterende 10% die in georganiseerd verband en meer 'professioneel' wordt gepleegd, moet niet uitgesloten worden dat ook buitenlandse mobiele bendes een rol spelen. Uit de eerdere analyse van de politie (zie actie 2) blijkt dat – althans in de door haar geregistreerde gegevens – weinig koperdiefstallen op het spoor gepleegd worden door mobiele bendes. Niettemin blijken 55 koperdieven ook voor te komen in de database van Waakzaam Mobiel Banditisme (waarvan twee koperdiefstal op het spoor gepleegd hebben). Dit betekent dat er ook in internationaal verband aandacht besteed moet worden aan het tegengaan van koperdiefstal, onder meer via de aanpak van mobiele bendes. Hiervoor zijn de volgende maatregelen in uitvoering.

- Er is een *integrale aanpak* van mobiele bendes opgesteld en in uitvoering. De Tweede Kamer is hierover bij brieven van 7 maart 2012 (Kamerstukken II, 2011-2012, 29 911, nr. 62) en 26 maart 2012 (Kamerstukken II, 2011-2012, 29 911, nr. 64) geïnformeerd.
- Om de *informatieuitwisseling* op internationaal niveau te verbeteren heeft de politie zich aangesloten bij de Analytic Work File van Europol rond het thema mobiele bendes.
- Op Europees niveau ligt er in het kader van de aanpak van mobiele bendes een voorstel ter tafel van Frankrijk, Duitsland, Italië en Spanje voor de invoering van een algeheel *verbod op contante betalingen* bij het opkopen van metalen. Nederland steunt dit initiatief.
- In *Benelux-verband* zijn de outlines opgesteld voor een gezamenlijke aanpak van koperdieven, die onder meer voorziet in het verbeteren van de informatie-uitwisseling over metaaldiefstallen, het gezamenlijk optrekken bij de invoering van de legitimatieplicht en onderlinge afstemming van het communicatiebeleid.